

Yosef in Mitzrayim:

Ethics and and Piety in the Metropolis

פרשת וישב

כ"ג כסליו תשע"ז -- December 22, 2016

Congregation Rinat Yisrael

Metamorphosis of the City - Pierre Manent p. 27

To the question, what is a city? It is tempting to reply equally or indifferently that it is a "big family" or a "little world." These are illusions that are inseparable from the city. In reality, the city cruelly or imperiously subordinate the family and the world. It takes young men from their families living, and brings them back dead. It declares the world, the unknown beyond the walls of the city, enemy territory where one does not venture *unarmed*.

These very simple remarks all us to extract three elements, not three "perspectives" or viewpoints" on the city, but in truth the three "natures" of the city:

- It's *tragic* nature, as it appears in the its conflicting rapport with the family, the families from which it issues. This is the city according to its birth, the city inasmuch as it is born and as it signifies a second birth for its members. *Birth* is one of the meanings of the notion of nature.
- Its *philosophic* nature, in the measure that it arouses and constrains the desire to accede to the world without borders, the pure world that is beyond the city This is the city according to its ultimate end, or the end that is beyond it. *Finality* is one of the meanings of the notion of nature.
- Between birth and end, there is the city according to its own life, forgetful of its prepolitical birth as well as of its metapolitical end, the city according to its *political life*, according to the *movement* of its political life - of internal struggle and external war- the movement of its life that leads it naturally to death. What has in itself the principle of its *movement* is natural.

Malbim 4:16

ויהי בונה עיר, שאחר שהוא היה הרוצח הראשון שהרס את הדת הטבעי, שבזה יהיו בני אדם כדגי הים איש את רעהו חיים יבלע רצה לתקן זאת במה שיבנה עיר שבה יתחברו האנשים לקבוץ מדיני ויעשו ביניהם חוקים ונמוסים, ובאורך שיעזרו זל"ז נגד המתקוממים עליהם, ויען שהיה עדיין נודד היה בונה עיר שיסד את העיר.

העמק דבר (נצי"ב)

11:1

שפה אחת. זה גרם לחטא א'. היינו שיסכימו לשבת כולן בקבוץ אחד. וזהו נגד רצון ה' שאמר שרצו בארץ ורבו בה היינו להתהלך לארכה ולרחבה כי לשבת יצרה:

ודברים אחדים. לא ביאר הכתוב הדברים אלא ברמז כמבואר במדרשים אבל לא פירשן הכתוב כי אם שהיו דברים אחדים וללמדנו דלא משום הדברים התעורר הקב"ה. כי אם בשביל שהיו אחדים. יהיו מה שהיו. ודבר זה אם כי לפי הנראה אין בזה שום עון ואדרבה חבור עצבים ג"כ ראוי להניח. אבל כאן גרם לחשוב דבר שיצא לתקלת הישוב כאשר יבואר:

11:2

ונשרפה לשרפה וגו'. כל המקרא אין בו ענין שראוי להודיע לענין הספור ומה לי אם היו להם אבנים לבנין או בנו בעץ או עשו שריפת לבנים וכבר לפני המבול כתיב ויהי בנה עיר. ונראה בכאן מרומז קבלת חז"ל דהפילו לא"א לכבשן האש. ומגוף המקרא אשר הוצאתיך מאור כשדים אין הכרח. דלפי הפשט הוא מקום נקרא הכי וכמו דכתיב בארץ מולדתו באור כשדים ויצאו אתם מאור כשדים וגו' אלא כאן מרומז הענין דהא ודאי דלפי הקבלה שהפילו את א"א לכבשן האש. לא עשו כבשן האש בשביל זה אלא היה אתון נורא יקידתא לצורך הבריות. והודיע זה הכתוב שהיה כבשן לצורך העיר והמגדל. ומזה נבין כמה גדול ועמוק היה הכבשן ומזה הכבשן ניצול א"א. והא שלא פירש המקרא זה הנס באר היטב יבואר להלן י"ב י"ז:

11:4

וראשו בשמים. זה ודאי לא יעלה עה"ד שיהיה עיר אחת לכל העולם אלא כסבורים שהיו כל הערים סמוכות וטפלות לאותו העיר שבה המגדל ויהיה המגדל לצפות ממנו למרחוק אחר כל הישוב שלהם שלא יהיו נפרדים בארץ אחרת. ע"כ נצרך שיהיה ראשו בשמים.

3

פן נפוץ על פני כל הארץ. אמנם יש להבין מה חששו אם יצאו כמה לארץ אחרת. ומובן שזה היה שייך לדברים אחדים שהיה ביניהם ובאשר אין דעות ב"א שוים חששו שלא יצאו ב"א מדעה זו ויהיו במחשבה אחרת ע"כ היו משגיחים שלא יצא איש מישוב שלהם. ומי שסר מדברים אחדים שביניהם היה משפטו

2

לשריפה כאשר עשו לא"א. נמצא היו דברים אחדים שביניהם לרועץ שהחליטו להרוג את מי שלא יחשוב כדעתם. ויבואר עוד להלן ו':

Malbim 20:11

(יא) ויאמר אברהם כי אמרתי רק אץ יראת אלקים במקום הזה, הודיע לו שגם אם נראה איש או עם שהוא פילוסוף גדול וחקק לו נמוסים ישרים, והרגיל א"ע במדוח סוכות ע"פ עצת שכלו, והוא עושה משפט וצדקה הכל עפ"י עצת שכלו, בכ"ז לא נוכל לבטוח על האיש ההוא או העם ההוא, שבעת תסיתהו תאותו לעשות רע שתמיד יגבר שכלו על תאותו, כי בהפך עת תבער בו אש תאותו אל אשת חן או הון רעהו באין רואה, אז גם שכלו ילך שולל לרצוח ולנאוף ולעשות כל רע, רק כח אחד נמצא בנפש האדם אשר בו נוכל לבטוח שלא נחטא, והיא מדת היראה השתולה בנפש, שממנה יסתעף סעיף אחד שהיא יראת אלקים, עת תמלא הנפש מיראת אלקים המשקיף על נגלהו ונסתריו והצופה אח כל מעשיו, אז גם עת יגבר עליו יצרו יירא ויבוש מהמלך הגדול הרואה את כל מעשיו ויזהר מעשות רע, וכמ"ש יראת ה' מוסר חכמה, יראת ה' ראשית דעת, וכמו שהתבאר אצלי בפרטות בספר משלי.

Shemot 1:16-17

"ויאמר, בילדכן את העבריות, וראיתן על האבנים, אם בן הוא והמתן אתו, ואם בת הוא וחיה. ותיראן המילדות את הא-להים, ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים, ותחיין את הילדים"

Abarbanel Shemot

"המילדות לא היו עבריות... אבל היו מילדות את העבריות...ועם היותן מצריות יראו את האלוקים"